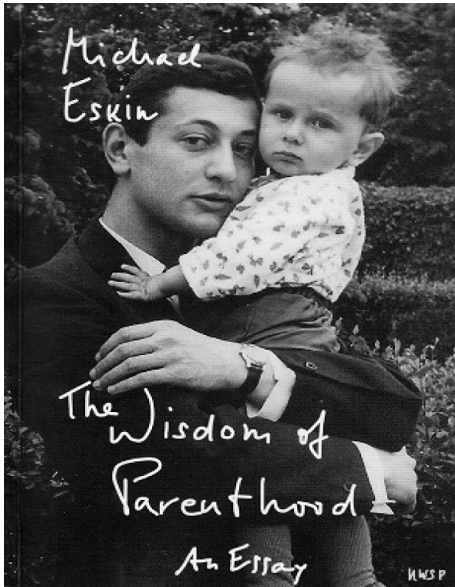

Michael Eskin: *The Wisdom of Parenthood*

Upper West Side Philosophers, Inc. New York, 2013., str. 70

Knjiga *Mudrost roditeljstva* dobrodošla je za pedagošku teoriju i praksu s obzirom da je tema posvajanja djece kao i uloge i značaja roditeljstva u obiteljima koje su posvojile djecu kod nas, na žalost, još uvijek nedovoljno zastupljena i zanemarena u znanstvenim i stručnim krugovima. Autor knjige je nagrađen za knjigu *Predrasude o DNK*. Eskin održava radionice, predavanja i objavljuje literaturu filozofskog, etičkog, psihološkog i kulturološkog sadržaja. Čest je gost raznih radio emisija diljem US, član je Academy of American Poets i P.E.N. Center for German-Speaking Authors Abroadi suosnivač je Upper West Side Philosophers, Inc.

Koncepcija knjige je sljedeća: nakon sadržaja slijede prolog, epilog, bibliografski podatci i na kraju podatci o autoru. Na samom početku knjige, prije sadržaja, Eskin navodi citate nekih poznatih autora koji se odnose na roditeljstvo i djecu (J. Londona, J. Steinbecka, P. Auster i J. M. Coetzee).

Temeljna ideja ove knjige je pokušaj *definiranja biti roditeljstva*, pri čemu autor ne razdvaja biološko od posvojenog djeteta ili kako to autor kaže da treba pokušati *dokučiti mudrost roditeljstva*. Posebno je interesantan u knjizi način na koji temeljna pitanja o roditeljstvu i odgovore na njih autor razrađuje preko osobnih roditeljskih iskustava.

Sadržaj je knjige podijeljen na osam poglavlja. U prologu pod naslovom „Ideja roditeljstva“ autor govori o tome da nema razlike između roditelja i roditeljstva koji su posvojili djecu i bioloških roditelja. Iznosi vlastiti primjer roditeljstva u kojem se pojavljuje u dvojakoj ulozi. Naime, uz to što je biološki otac posvojio je još dva dječaka. Autor objašnjava preko niza primjera da se još uvijek društvo snažno oslanja na tradicionalne pojmove i doživljaj roditeljstva koji su utemeljeni na biološkom srodstvu. Tako se konstantno on i njegova obitelj susreću s ukorijenjenim mišljenjem okoline da *samo svoju krv možeš voljeti*

na iskren način. Ono što je znakovito, a što Eskin želi posebno osvijestiti i istaknuti jest da društvo griješi u svom shvaćanju roditeljstva. Naime, ljudi koji ne znaju da su njegova dva starija sina posvojena vrlo često ih povezuju s njim fizičkom sličnošću ili nekom karakternom osobinom dok kod najmlađeg, biološkog sina te iste sličnosti i osobine ne vide ili ih zamjećuju, ali kao manje istaknute. Isto tako, iznosi nerazumijevanje kolega sa sveučilišta gdje radi. Kada je biološki otac njegovih posvojenih sinova umro nije dobio slobodne dane s obrazloženjem da to nisu njegovi „pravi sinovi“. Fizička sličnost roditelja i djece manje je bitna, jesu li roditelji i djeca biološki povezani ili ne također je nebitno, a ono što je istinski važno, ističe autor, je kvaliteta izgrađenog odnosa između roditelja i djece. Odnosno, gradili li se taj odnos na iskustvima ljubavi, njege, zaštite, pažnje ili na ne tako rijetkim slučajevima bioloških roditelja koji svoju djecu zanemaruju, zlostavljaju, napuštaju pa čak i ubijaju. Eskin objašnjava i pobija predrasude društva kada tvrdi da između „pravog“ roditeljstva i roditeljstva kod posvojene djece nema razlike. Ova teza postavljena na početku je poruka i nit vodilja kroz cijelu knjigu.

U prvom poglavlju pod naslovom „Roditeljstvo je sekundarna pojava“ autor želi naglasiti da ljudima roditeljstvo nije urođeni instinkt nego njihova odluka. Roditeljstvo je svjesna, promišljena namjera i odluka.

Roditeljstvo je zadatak, funkcija koja uključuje emocije ljubavi. Kad se pojedinac odluči postati roditelj mora osvijestiti da takva odluka bitno mijenja njegov život te zahtijeva svakodnevni angažman. Na taj način autor objašnjava zašto roditeljstvo smatra sekundarnim fenomenom.

Drugo poglavlje nosi naslov „Roditeljstvo nije u funkciji biologije“. Autor konstatira da je većina roditelja biološki povezana sa svojom djecom. Međutim, isto tako ističe da to nije jedini način u shvaćanju roditeljstva. Do roditeljstva se danas dolazi uz biološki način i na različite načine potpomognute oplodnje. Navodi neka novija istraživanja koja pokazuju da biološka veza ne garantira zrelu emocionalnu vezu i privrženost roditelja za dijete. Autor tvrdi da je genetika/biologija dio roditeljstva, ali ne i njegova bit.

U trećem poglavlju pod naslovom „Roditeljstvo nije nužno“ autor želi istaknuti da nije čovjekov jedini i osnovni smisao postojanja postati roditeljem. Hoće li i kad netko postati roditeljem to je stvar isključivo njegove odluke i izbora. Također, ističe da je roditeljstvo uvijek čudo, dar koji dajemo sebi i svojoj djeci. Dakle, autor konstatira da paradigma obveze roditeljstva nije povezana s biološkim roditeljstvom jer i roditelji koji su posvojili djecu pristaju na apsolutno sve što nudi roditeljstvo kao i biološki roditelji.

Četvrto poglavlje pod naslovom „Roditeljstvo odajeljubavi odgovornost za rođene, prije nego odgovornost rođenja i ljubav“ autor posvećuje ljubavi u svim njenim dimenzijama i oblicima između roditelja i djece pri čemu naglašava da treba razlikovati dvije vrste ljubavi, a to su odgovorna ljubav prema rođenima i s druge strane ljubav koja stvara odgovornost prema rođenima. Ljubav pokreće, pomaže i potiče pojedinca da sebe daruje drugome i tako bude roditelj.

Šesto poglavlje pod naslovom „Posvojenje je također istinito roditeljstvo“ daje autorovo objašnjenje značenja riječi posvajanje. Smatra da posvajanje djeteta u sebi objedinjava tri čimbenika: posvajanje djeteta je *kulturna, legalna i socijalna praksa*; posvajanje djeteta je *proces koji zahtijeva vjernost* i to je *način života, životna filozofija i praksa koja zahtijeva pojedinčevu konstantnu reafirmaciju istinske vjernosti procesu posvajanja*.

U sedmom poglavlju pod naslovom „Roditeljstvo leži na pet B posvojenja“ autor razrađuje etiku posvojenja na „pet B posvojenja“ (being, belonging, bonding, believing i becoming): postojanje, pripadanje, vezanje, povjerenje i „postati“. *Postojanje* se odnosi na proces, aktivnost i kreativnost. Autor ističe da roditelji moraju shvatiti da sa svojom djecom mogu biti, ali ih nikada ne mogu posjedovati. *Pripadanje* podrazumijeva aktivno pripadanje i zajedničko sudjelovanje djece i

roditelja. Ovdje autor ističe značaj komunikacije između roditelja i djece koja mora biti kvalitetna i stalno prisutna. Za *vezanje* je karakteristično da se ne smije shvatiti olako, to nikako nije stanje ili činjenica nego proces koji zahtijeva lojalnost i vjernost između roditelja i djece. *Povjerenje* se odnosi na pozitivno u roditeljstvu usprkos opasnostima od posrtanja i neuspjeha. Pet riječi koje najbolje opisuju roditeljstvo prema autorovu mišljenju su: hrabrost, vjera, nada, budućnost i otvorenost. I konačno *postati* u roditeljstvu podrazumijeva proces koji uključuje kreativnost, inovativnost i odgovornost. Roditeljstvo znači u ovom smislu graditi odnos s djecom na temeljima međusobnog povjerenja, pripadanja, povezanosti i zajedništva roditelja i djece.

U osmom poglavlju pod naslovom „Posvojenje = roditeljstvo“ autor zaključuje da je bit roditeljstva iznad krvne veze između roditelja i djece. Roditeljstvo je kompleksno i događa se na temelju slobodne odluke pojedinca. Često se smatra da je roditeljstvo nad posvojenom djecom drugačije od biološkog roditeljstva. Zbog takvih predrasuda koje su čvrsto ukorijenjene u svijesti ljudi događa se da neki roditelji koji nisu biološki povezani sa svojom djecom ponekad ne mogu do kraja ostvariti svoje roditeljstvo. Među ostalim razlozima upravo i iz ovog razloga postoji potreba za većim osvještavanjem ljudi o ljepoti i značaju posvajanja djece. Nužno

je razbiti predrasude koje još uvijek vladaju u modernim društvima kao o jedino ispravnom i dobrom biološkom roditeljstvu, a s druge strane važno je i organiziranje kvalitetne stručne podrške koja će biti dostupna svim posvojiteljskim obiteljima. Na posvojenje djece treba gledati kao human i altruističan čin koji omogućuje posvojiteljima roditeljstvo, a djetetu odrastanje u obiteljskom okruženju. Roditeljstvo je proces, funkcija i uloga koja se jednako ostvaruje kod biološke i posvojene djece. Na tom putu je i vrijednost ove knjige koja pridonosi boljem, cjelovitijem i sveobuhvatnijem pogledu na roditeljstvo posvojene djece. Svrhovitost ove knjige će osim pedagoga, svakako prepoznati i drugi stručnjaci koji se bave odgojem i roditeljstvom. Također, zbog stila pisanja knjiga je lagana i jednostavna za čitanje pa može biti zanimljiva široj čitalačkoj publici, posebice roditeljima, kao i onima koji se odlučuju ući u avanturu roditeljstva bilo na biološki način ili putem posvojenja djece.

Maja Rukavina

Sveučilište u Zadru

Odjel za nastavničke studije u Gospiću